

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

Klacht	:	RKMO 20.006
Wet	:	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Datum binnenkomst klacht	:	18 maart 2020
Datum hoorzitting	:	28 april 2020
Datum beslissing	:	6 mei 2020

De Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg heeft zich beraden over de klacht van mevrouw X. (hierna te noemen klaagster), aan wie ten tijde van het indienen van de klacht op grond van een forensische zorgtitel zorg werd verleend door Mondriaan.

De klacht is gericht tegen mevrouw Y. (GZ psycholoog), hierna te noemen verweerster.

1 PROCEDURE

De klachtencommissie heeft op 18 maart 2020 een klachtenformulier van klaagster ontvangen, gedateerd 9 maart 2020. Op 9 april 2020 heeft de klachtencommissie een aanvulling op de klacht ontvangen, gedateerd op dezelfde datum, met het verzoek een hoorzitting via beeldcommunicatie te laten plaatsvinden.

Verweerster en de psycholoog hebben de klachtencommissie op 22 april 2020 een verweerschrift doen toekomen, voorzien van bijlagen.

Op 28 april 2020 heeft een hoorzitting plaatsgevonden via beeldcommunicatie.

Klaagster heeft, hoewel zij diverse keren per email is benaderd, geen gehoor gegeven aan deze oproepingen.

1.1 TERMIJN

De klacht betreft een klacht als omschreven in artikel 10:3 Wvggz en heeft betrekking op een beslissing waarvan het gevolg niet meer actueel is, zodat de klachtencommissie gehouden is binnen 4 weken na ontvangst van deze klacht schriftelijk een uitspraak te doen ten aanzien van deze klacht. Deze termijn loopt af op 15 april 2020.

Door de crisis die is ontstaan als gevolg van het Coronavirus heeft de commissie, met medeweten van partijen, de hoorzitting aanvankelijk uitgesteld totdat van overheidswege het horen in fysieke aanwezigheid van beide partijen weer zou worden toegestaan. Ter zake is nog geen datum bekend. Op een daartoe strekkend verzoek van klaagster is daarom ingestemd met een hoorzitting via beeldcommunicatie. Aan partijen is medegedeeld dat de klachtencommissie uiterlijk 7 mei 2020 een schriftelijke beslissing zal geven.

2 KLACHT

Klaagster maakt bezwaar tegen de beslissing van de zorgverantwoordelijke haar vrijheden te beperken van 22 januari tot ongeveer 24 februari 2020.

Voorts klaagt zij erover dat zij, noch haar vertegenwoordiger of advocaat, de desbetreffende beslissing niet op schrift heeft ontvangen.

Daarnaast verzoekt klaagster om een schadevergoeding.

3 FEITEN

- Klaagster is in het kader van een ISD-maatregel op 27 maart 2019 vanuit de Penitentiaire Inrichting (PI) voor een kortdurende klinische behandeling binnen Mondriaan opgenomen op

- een forensisch psychiatrische afdeling. De behandeling diende gericht te zijn op de verslavingsproblematiek, persoonlijkheidsproblematiek en traumabehandeling.
- Op 22 januari 2020 is een urinecontrole bij klaagster uitgevoerd, die de dag erna, 23 januari 2020, positief bleek te zijn op cannabis. Klaagster werden daarop de 5 G's uitgereikt en haar werd een Pas op de Plaats (POP) opgelegd, totdat zij met haar zorgverantwoordelijke zou hebben gesproken. Klaagster ontkende gebruik en heeft na het vernemen van de positieve uitslag om een contra-expertise verzocht.
 - Een volgende urinecontrole bij klaagster op 23 januari 2020 bleek op 27 januari 2020 een positieve uitslag te geven op amfetamine.
 - Op 28 januari 2020, na meerdere dagen afwezigheid, heeft de zorgverantwoordelijke een gesprek gehad met klaagster. Bij die gelegenheid heeft klaagster om een contra-expertise van de urinecontrole van 23 januari 2020 gevraagd. In het gesprek werd klaagster verzocht aan de hand van de 5 G's na te denken over haar gedrag. De POP bleef gehandhaafd en klaagster werd toegestaan onder begeleiding therapie volgen. Met betrekking tot de urinecontroles op 22 en 23 januari 2020 is een contra-expertise aangevraagd.
 - Op 17 februari 2020 werd, na overleg met de PI, de afdeling toestemming gegeven voor het opnieuw opstarten van het verlof en daarmee de onbegeleide behandelmomenten van klaagster. Daarop is vanuit Mondriaan besloten het verlof te hervatten en de POP te beëindigen. De uitslag van de contra-expertises was op genoemde datum nog niet ontvangen.
 - Op 11 april 2020 is klaagster uit Mondriaan ontslagen en naar Amsterdam vertrokken. Zij heeft daags vóór haar ontslag een e-mail adres en een telefoonnummer waarop zij te bereiken zou zijn aan de patiëntenvertrouwenspersoon verstrekt. De patiëntenvertrouwenspersoon heeft haar via deze communicatiemiddelen niet kunnen bereiken.

4 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

4.1 STANDPUNT KLAAGSTER

Het standpunt van klaagster komt, samengevat, neer op het volgende.

Klaagster heeft op 22 januari 2020 een urinecontrole gehad, waaruit is gebleken dat zij sporen van THC 538 in haar urine had. Zij heeft verzocht een contra-expertise te laten uitvoeren, maar zij heeft nooit een uitslag hiervan gezien. Volgens klaagster is bij een tweede urinecontrole op 23 januari 2020 geen THC meer gevonden, wél is speed (amfetamine) getraceerd. De contra-expertise van de tweede urinecontrole, die na 2,5 week ontvangen werd, bleek negatief; er zijn toen geen sporen van speed meer aangetroffen.

Toen op 23 januari 2020 de positieve uitslag op THC bekend was, werd klaagster meteen een POP opgelegd. Verder werd haar in een gesprek gezegd dat zij de 5 G's moest maken (schrijven over de gebeurtenis, gedachten, gevoel, gedrag, gevolg). Daarnaast zijn in de eerste week na de uitslag alle therapieën voor klaagster gestopt, zowel op de afdeling als ook op het terrein. Klaagster is van mening dat deze reactie erg ver gaat, want haar gedrag was goed. Na de eerste week mocht zij weer op de afdeling meedoen aan therapie, maar haar bewegingsvrijheid op het terrein was nog steeds beperkt. Zo mocht zij niet naar tuin en kas, fitness en zwemmen. Klaagster stelt dat de beperking uiteindelijk 4,5 week heeft geduurd. Naar de mening van klaagster was de beperking na één week niet meer doeltreffend en proportioneel.

Eerder tijdens haar opname heeft klaagster vier keer positief getest met urinecontroles. Haar voorgaande hoofdbehandelaar heeft haar altijd het voordeel van de twijfel gegeven, totdat de contra-expertises terug waren. Omdat haar gedrag goed was, is zij nooit eerder in haar vrijheden beperkt. En de contra-expertises waren elke keer negatief.

Klaagster vindt dat aan haar gedrag niets was aan te merken. Zij had een positieve instelling ten aanzien van de behandeling en zij weet zeker dat zij niet gebruikt heeft. Dat is de reden waarom zij opnieuw een contra-expertise heeft gevraagd. Zij maakte gebruik van medicatie, namelijk methadon en diazepam. Klaagster vermoedt dat de positieve uitslag van de urinetest wellicht hier iets mee te maken had.

De eerste uitslag van de contra-expertise ontbreekt volgens klagster en de tweede was negatief. Ook heeft het lang geduurd voordat zij de uitslag van de tweede contra-expertise kreeg. Dat vindt klagster geen goede zorg; die moet tijdig worden verleend. Dit heeft tot gevolg gehad dat zij onterecht in haar bewegingsvrijheid is beperkt en niet mee mocht doen aan een deel van haar therapieën, wat haar behandeling niet ten goede kwam. Het heeft haar veel stress en zenuwen gekost. Klagster heeft heel vaak gevraagd naar de uitslag van de eerste contra-expertise, maar kreeg nimmer een antwoord. Zij voelt zich onterecht behandeld. Naar de mening van klagster is een contra-expertise een extra test als rechtsbescherming voor haar als patiënt. Als de uitslag van deze test niet binnen een redelijke termijn bekend is, zouden de beperkingen op zijn minst eerder moeten worden opgeheven.

Ten slotte wil klagster er aandacht voor vragen dat zij niet schriftelijk is geïnformeerd over het intrekken van haar recht op bewegingsvrijheid en de motivering van de desbetreffende beslissing. Volgens klagster geldt dit ook voor haar vertegenwoordiger en advocaat.

4.2 STANDPUNT VERWEERSTER

Het standpunt van verweerster komt, kort samengevat, neer op het volgende.

Tijdens het verblijf van klagster op een forensisch psychiatrische afdeling van Radix was het belangrijkste behandeldoel het verlagen van het recidiverisico. Dit betekent volgens verweerster dat de focus van de behandeling op de risicofactoren ligt die samenhangen met het delictgedrag, om zodoende het recidiverisico te verminderen.

Op donderdag 23 januari 2020 werd aan het eind van de werkdag geconstateerd dat klagster een dag eerder een positieve urinecontrole op cannabis had geleverd. De semi-arts heeft dat opgepakt met de vervangend transmuraal werker. Deze laatste heeft op zijn beurt de afdeling ingelicht en verzocht om de 5G's uit te reiken aan klagster en haar tot een gesprek met de regiebehandelaar binnen te houden (POP). Op maandag 27 januari 2020 bleek dat de urinecontrole die klagster daarvoor op 23 januari had geleverd positief was op amfetamine.

Wegens een meerdaagse afwezigheid van de regiebehandelaar volgde uiteindelijk op 28 januari 2020 een gesprek tussen klagster en de regiebehandelaar. Er werd besloten contra-expertises aan te vragen omdat klagster bleef ontkennen gebruikt te hebben. Tevens werd er afgesproken dat klagster alleen begeleid therapieën kon volgen (zowel op de afdeling als daarbuiten) en dat haar onbegeleide verlopen voorlopig zijn ingetrokken. Aangezien er in de periode voorafgaand aan de positieve urinecontroles sprake was van een toename in zucht/craving (o.a. in dromen) met een verzoek van klagster medicatie tegen deze zucht op te starten en zij behandel-moe leek (motivatie was zeer wisselend), werden de positieve urinecontrole-uitslagen door het behandelteam niet in twijfel getrokken. Het is daarom dat klagsters vrijheden zijn beperkt en dat haar middels de 5G's gevraagd is na te denken over haar gedrag en de consequenties hiervan. Inperking van de bewegingsvrijheid werd daarnaast verzocht en onderschreven door de penitentiaire inrichting en was bedoeld ter bescherming van klagster (voorkomen van een grotere terugval in gebruik) en reflectie op haar behandeling/behandeldoelen. De penitentiaire inrichting verzocht in ieder geval totdat de uitslag van de contra-expertises binnen waren klagster te beperken in haar bewegingsvrijheid en afhankelijk van de uitslag van die contra-expertises opnieuw beleid met hen af te stemmen.

Aangezien ongeveer 2,5 week na het inzetten van de POP de uitslagen van de contra-expertises nog niet binnen waren, werd vanwege de proportionaliteit het overleg gezocht met de penitentiaire inrichting en goedkeuring gevraagd voor het herstarten van het verlov en daarmee ook de onbegeleide behandelmomenten. Deze toestemming kwam op 17 februari 2020, waarna het verlov is hervat en de POP werd beëindigd. Klagster is dus in totaal 3,5 week beperkt geweest in haar vrijheden en niet 4,5 week, zoals zijzelf stelt. Het klopt echter wel dat verzuimd is klagster schriftelijk op de hoogte te brengen van de POP. Omdat de penitentiaire inrichting hierover heeft beslist, dacht verweerster dat dit vanuit de kliniek niet meer nodig was.

Hoewel verweerster het niet uitreiken van het document aan klagster betreurt, zijn onlangs alle processen kritisch bekeken en wijzigingen doorgevoerd om misstappen in de toekomst te voorkomen. Tevens is de POP hernoemd en de procedure gewijzigd, waardoor de focus komt te liggen op de

inhoudelijke behandelinterventie en de POP niet meer bestempeld kan worden als een beheersmatige/straffende interventie.

5 OVERWEGINGEN EN OORDEEL KLACHTENCOMMISSIE

De klacht is gebaseerd op artikel 10.3 Wvggz. De klachtencommissie is bevoegd van de klacht kennis te nemen en klaagster kan in haar klacht worden ontvangen.

Voor een persoon die met zijn instemming in een accommodatie verblijft en die tevens forensisch patiënt in de zin van artikel 1.1 van de Wet forensische zorg is, gelden de artikelen 8:14, 8:15 en 9:9 van de Wvggz. Hoofdstuk 10 Wvggz is van overeenkomstige toepassing op beslissingen ingevolge de artikelen 8:14, 8:15 en 9:9 van de Wvggz.

Conform artikel 9:9 lid 2 Wvggz kunnen beperkingen in het recht op bewegingsvrijheid in en rond de accommodatie, anders dan als middel of maatregel, aangegeven bij algemene maatregel van bestuur krachtens artikel 9:8, derde lid, door de zorgverantwoordelijke worden opgelegd indien:

- a naar het oordeel van de zorgverantwoordelijke van de uitoefening van het recht op de bewegingsvrijheid ernstige nadelige gevolgen moeten worden gevreesd voor de gezondheidstoestand van betrokkene, dan wel
- b dit ter voorkoming van verstoring van de orde of voor de veiligheid in de accommodatie, zoals die in de huisregels is beschreven, of ter voorkoming van strafbare feiten noodzakelijk is.

Lid 4 van artikel 9:9 voegt hieraan toe dat op het opleggen van beperkingen als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid artikel 8:9 van overeenkomstige toepassing is.

Klaagster heeft van haar wettelijke bevoegdheid gebruik gemaakt om op grond van artikel 10.3 Wvggz een klacht in te dienen met betrekking tot de beslissing van verweerster inzake het beperken van klaagsters bewegingsvrijheid, en het feit dat zij hiervan niet schriftelijk in kennis is gesteld. Derhalve zal de klachtencommissie een beslissing moeten nemen over deze klacht en in dat kader dient zij de beslissing van verweerster aan de wettelijke criteria te toetsen.

FORMELE TOETSING

Op grond van artikel 8:9 lid 3 Wvggz, dat blijkt uit artikel 9:9 lid 4 van deze wet in dezen van toepassing is, stelt de zorgverantwoordelijke de beslissing op schrift, voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering en stelt de geneesheer-directeur op de hoogte van de beslissing. De geneesheer-directeur geeft betrokkene, de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

Een patiënt dient derhalve schriftelijk te worden geïnformeerd over de gronden waarop de beslissing berust, de mogelijkheid de patiëntenvertrouwenspersoon in te schakelen en de mogelijkheid een klacht in te dienen bij de klachtencommissie. Deze voorschriften strekken mede ter bescherming van de patiënt tegen een ongerechtvaardigde inbreuk op, voor zover in deze zaak van belang, diens recht op vrijheid van beweging.

Vaststaat dat klaagster van 23 januari t/m 17 februari 2020 in haar vrijheden is beperkt door middel van het opleggen van een POP en dat zij in deze periode deels niet, en deels beperkt heeft kunnen deelnemen aan therapieën. Voorts is vast komen te staan, zoals klaagster heeft gesteld en verweerster heeft bevestigd, dat klaagster ter zake van deze beperking van haar recht op bewegingsvrijheid geen schriftelijke en gemotiveerde beslissing is uitgereikt. Zij is daardoor niet geïnformeerd over haar situatie en haar rechten in dezen. Dit klemt te meer, nu klaagster pas na de beëindiging van de beperking van haar vrijheden een klacht heeft ingediend en naar aanleiding daarvan in contact is gekomen met een patiëntenvertrouwenspersoon.

Op grond van het bovenstaande is, naar het oordeel van de klachtencommissie, niet voldaan aan bovengenoemde bepalingen van de Wvggz. De klachtencommissie is derhalve gehouden de klacht op formele gronden gegrond te verklaren. Dit heeft tot gevolg dat de klachtencommissie niet toekomt aan een verdere formele en een volledige, inhoudelijke beoordeling van de klacht.

Ten overvloede

Gebleken is dat in deze zaak de uitslag van een contra-expertise die op 28 januari 2020 was aangevraagd, ten minste 2,5 week op zich heeft laten wachten, aangezien de uitslag op 17 februari 2020 nog niet binnen was. Daarnaast is onduidelijk gebleven of ook van de aangevraagde contra-expertise met betrekking tot de urinecontrole van 22 januari 2020 een uitslag is ontvangen. In elk geval is van deze contra-expertise geen uitslag aan klaagster medegedeeld en ook verweerster heeft hier geen weet van. Dit geeft, naar de mening van de klachtencommissie, aanleiding tot enige zorg omtrent de zorgvuldigheid die ten aanzien van contra-expertises wordt betracht.

Urinecontroles worden door een semi-arts of aios uitgevoerd, terwijl de beslissing tot beperking van vrijheden onder verantwoordelijkheid van de regiebehandelaar/zorgverantwoordelijke valt. In deze zaak lijkt, bij afwezigheid van laatstgenoemde, de beslissing tot vrijheidsbeperking genomen te zijn door de transmuraal werker, zo kan althans uit het standpunt van verweerster worden afgeleid. De vraag rijst wie in de geschetste omstandigheden de regie behoort te voeren met betrekking tot de uitslagen van urinecontroles en de eventueel daaraan te verbinden consequenties.

Daar komt bij dat in deze zaak is gebleken dat als gevolg van afwezigheid van de zorgverantwoordelijke de bespreking van de positieve uitslag van klaagsters urinecontroles en het aanvragen van contra-expertises meerdere dagen zijn blijven liggen. Kennelijk wordt bij afwezigheid van de zorgverantwoordelijke niet in vervanging voor deze taak voorzien. Dit kan grote gevolgen hebben voor een patiënt die bij een positieve uitslag van een urinecontrole een verzoek om een contra-expertise wil doen. Tijdsverloop is in dezen een factor van betekenis. Zulks klemmt te meer nu, naar in deze zaak gebleken is, direct de consequentie van vrijheidsbeperking aan een positieve uitslag wordt verbonden, terwijl niet uitgesloten kan worden dat een contra-expertise alsnog een negatieve uitslag laat zien. In dit verband verdient vermelding dat de op 22 januari 2020 in de urine van klaagster aangetroffen sporen van THC, naar klaagster heeft gesteld en verweerster niet heeft betwist, in de urinetest van 23 januari 2020 niet meer werden aangetroffen, in aanmerking genomen dat THC doorgaans gedurende twee weken in urine aantoonbaar blijft.

In casu heeft verweerster als regiebehandelaar op basis van het principe van proportionaliteit na verloop van 2,5 week, naar haar zeggen na overleg met de penitentiaire inrichting, het initiatief genomen om te bewerkstelligen dat de POP kan worden beëindigd. Daarmee heeft zij er blijk van gegeven oog te hebben voor de belangen van klaagster. Dit neemt niet weg dat de klachtencommissie aandacht vraagt voor de in haar visie ook op dit punt niet geheel zorgvuldig verlopen procedure. Kennelijk bestond er in deze zaak enige onduidelijkheid over de vraag wie bevoegd c.q. verantwoordelijk is voor het opleggen dan wel beëindigen van de POP-maatregel.

6 SCHADEVERGOEDING

Klaagster heeft op 18 maart 2020 een klacht ingediend en daarnaast de klachtencommissie verzocht om een schadevergoeding. De klachtencommissie heeft de klacht op formele gronden gegrond verklaard. Zij zal zich derhalve moeten beraden over klaagsters verzoek om schadevergoeding.

Klaagster stelt dat de beperking van haar vrijheden en het als gevolg daarvan niet dan wel beperkt volgen van therapieën haar stress en zenuwen heeft gekost. Daarnaast heeft zij veel moeite gehad met de lange wachttijd op de uitslag van de contra-expertises en het deels ontbreken hiervan.

De reden dat zij klaagster in haar vrijheden heeft beperkt, zo stelt verweerster, vindt zijn grondslag in het feit dat de eerste uitslag van de urinecontrole positief was en dat deze uitslag paste bij klaagsters toenmalig gedrag, haar zucht naar middelen en haar behandelmoeheid (slechte motivatie). Voor

verweerster was er hierdoor absoluut geen reden aan deze uitslag te twijfelen. Zij heeft de vrijheden van klaagster beperkt om haar te kunnen behoeden voor een grotere terugval in drugsgebruik.

Naar het oordeel van de klachtencommissie volgt uit het standpunt van klaagster dat zij de beperking van vrijheden en de lange wachttijd van de urinecontrole als schadeveroorzakende gebeurtenis aan haar verzoek ten grondslag. De klacht die, zoals hiervoor overwogen, gegrond zal worden verklaard heeft evenwel betrekking op het feit dat klaagster niet schriftelijk in kennis is gesteld van de beslissing tot beperking van haar bewegingsvrijheid. Dat klaagster als gevolg van deze omissie schade heeft geleden is niet gebleken. Klaagster heeft daartoe onvoldoende argumenten naar voren gebracht. Dit betekent dat het verzoek om schadevergoeding moet worden afgewezen.

De klachtencommissie overweegt daarbij dat vooralsnog niet kan worden aangenomen dat klaagster geheel ten onrechte, zoals zijzelf stelt, in haar bewegingsvrijheid is beperkt, nu er immers een positieve uitslag op THC van klaagsters urinecontrole aan de beslissing tot deze beperking ten grondslag ligt. Deze uitslag rechtvaardigt in beginsel dat hieraan enige consequentie wordt verbonden. Daarbij heeft de klachtencommissie tevens oog voor het standpunt van verweerster, dat zij de beslissing tot inperking van klaagsters bewegingsvrijheid weloverwogen en gemotiveerd heeft genomen om, naar de klachtencommissie begrijpt, ernstig nadeel voor klaagster te voorkomen. Dat in een later stadium de uitslag van de contra-expertise op amfetamine negatief was, doet hier, naar het oordeel van de klachtencommissie, niet aan af. De klachtencommissie neemt hierbij in aanmerking dat haar bekend is dat de tijd waarin amfetamine in urine aantoonbaar is doorgaans 1 tot 4 dagen bedraagt.

In het licht van het voorgaande is de klachtencommissie van oordeel dat er vooralsnog niet vanuit kan worden uitgegaan dat de klachten materieel gegrond zouden worden verklaard.

7 BESLISSING

De klachtencommissie

- verklaart de klacht op formele gronden gegrond;
- wijst het verzoek tot toekenning van schadevergoeding af.

8 BEROEP

De klacht is gebaseerd op artikel 10:3 Wvggz en is, voor zover thans van belang, gegrond verklaard. Dit brengt mede dat betrokkene, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene door middel van een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift beroep kan instellen tegen de onderhavige uitspraak van de klachtencommissie bij de Rechtbank Limburg, locatie Maastricht (artikel 10:7 lid 1 Wvggz).

De termijn voor het indienen van een verzoek bedraagt zes weken, ingaande op de dag na die waarop de commissie uiterlijk had moeten beslissen dan wel ingaande op de dag waarop de beslissing van de commissie aan klager bekend is gemaakt (artikel 10:7 lid 2 Wvggz).

Op grond van art. 10:9 Wvggz kan de rechter de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen.